

PIŠE:
MUHAMED OKIĆ

CENTAR ZA DIJALOG – VESATIJJA
مركز الوسطية للحوار
AL-WASATIYYA CENTER FOR DIALOGUE
SARAJEVO – سرايفو

O našim ezanima

Ezan je javni poziv i javno manifestovanje islama i njegovog učenja. U mezhima se učenje ezana i njegova važnost različito tretiraju. Za većinu učenjaka je to, kako navodi Nevevi (*Sahihu-l-Buhari*, 1. tom, str. 414.), pritrveni sunnet (sunneti muekkede), što je stav i hanefijskog mezheba, dok ima i onih koji učenje ezana smatraju vadžibom, poput Malika.

Veoma važno pitanje, na koje ovdje želimo posebnu pažnju da skrenemo, jeste to ko uči i ko može učiti ezan; ko može javno manifestovati ovaj vid ljepote i sklada islama. Svjedočimo da se, nažalost, o ovom segmentu javne artikulacije islama ne pokazuje dovoljno brige i odgovornosti. Posebno je to izraženo u gradskim sredinama, gdje se iz nekih razloga, ovog posla prihvate i neke osobe čije učenje je, uz sve uvažavanje njihovog hizmeta kojeg čine za potrebe džemata, sve samo ne sklad i harmonija ovog aspekta islama. Ponekad i nama samima, u prisutvu drugih koji se ne identificiraju sa ovim pozivom, bude neugodno zbog načina njegove interpretacije. Na taj način i sebi i tim drugima pokazujemo koliko nam je stalo do naše vjere.

“Ezan sa trake”?

Lijepo je i motivirajuće znati da se mnogi povode nagradom, najavljenom predajama, za učenje ezana. Kaže se da je Sa'd b. Ebi Vekkas boravio s vojskom 15. godine po Hidžri na Kadisiji i da su se ashabi jgmili za službu mujezina, pa je ona konačno dodijeljena putem izvlačenja strjelica. U merfu' hadisu stoji da je Muhammed, a.s., rekao: “Ko redovno uči ezan godinu dana, sigurno će unići u Džennet.” (*Sahihu-l-Buhari*, 1. tom, str. 417.) Za 33. ajet sure *Fussilet*: “A ko ljepše zbori od onoga koji Allahu poziva”, u *Tefsiru Ibn Kesira* (str. 1195.) stoji da se on odnosi i na mujezine. Ipak, treba znati da je Bilal izabran da uči ezan ne samo zato što je imao jak već i najmilozvučniji glas. Aiša prenosi da je Muhammed, a.s., pored Bilala imao još mujezina, ali da je Bilal najviše vršio noćnu mujezinsku službu, odnosno onda kad svi drugi glasovi utihnu i kad ovaj poziv na poseban način dođe do izražaja. Omer b. Abdul-Aziz je savjetovao mujezina da “uči ezan ugodno (bez grubosti)», inače da to ne čini. Učiti ezan i praviti greške koje mijenjaju

značenje riječi, a i to se dešava, jednostavno je nedopustivo. Iako ezan nema utvrđenu melodiju učenja, poželjno je uljepšavati glas pri učenju, ali to ni u kom slučaju ne smije biti na štetu dodavanja “konsonanta, vokala, dužine ili nečega sličnog”. (Tuhmaz, *Hanefijski fikh*, knjiga 1., str. 238.)

U Đozinim *Fetvama* (I i II), koje su nastajale od sredine 60-tih do kraja 70-tih godina prošlog stoljeća, dakle, skoro pola stoljeća prije ovog teksta, muslimane ovih prostora je interesiralo da li je dozvoljeno učiti ezan preko razglasa i da li je ispravno to činiti preko magnetofona. Husein-ef. Đozo se tada pozvao na fetvu šejhu-l-Ezhera Mahmuda Šeltuta (umro 1963. godine), kako on kaže “najvećeg islamskog autoriteta” kojom se objašnjava i dokazuje šerijatska opravdanost i dozvoljenost ovog učenja. On kaže da je jednoglasno, idžma'om, utvrđeno da je ezan sa ploče i vrpce ispravan, i da se ezan sa ploče može čuti sa svih munara u cijelom svijetu, čak i sa munara najznačajnijih džamija u islamskom svijetu kao što one u Mekki, Medini, Kairu, Bagdadu i Istanbulu. (*Izabrana djela Huseina Đoze* 5., str. 443.) Ovo navodi-

Ljepota i snaga ezana su u njegovim riječima kojima se javno manifestuje suština islama, a to je tevhid, svjedočenje da je Bog, Allah Jedan i da je Muhammed, a.s., Njegov poslanik.

Cilj učenja ezana je da se na poziv odazovemo srcem i da suštinu naše vjere skrasimo na to najodabranije mjesto

mo u namjeri da kažemo da ukoliko nema kvalifikovanih mujezina, onih koji na najljepši i najispravniji način mogu pozvati muslimane putem ezana na namaz, onda se to može uraditi i na spomenuti način. Vrijedno je spomenuti i pohvaliti napore nekih medžlisa, kao onih Muftijstva zeničkog, koji su 2015. godine u Zenici organizirali takmičenje mujezina, polaznika mektebske nastave. Ili, još vredniji projekat, vredniji po kontinuitetu, je onaj Medžlisa IZ Mostar, koji već šest godina zaredom organizira kamp za mujezine tokom zimskog raspusta. Ovo su svojevrsna nastojanja da se ovo pitanje rješava na najbolji način, podsticanjem mladih da se čvršće vežu za vjernosti islama, ali i da se, u stručnom smislu, napravi kvalifikacija i utvrde kriteriji za ovaj posao.

Ljepota ezana

Ljepota i snaga ezana su u njegovim riječima kojima se javno manifestuje suština islama, a to je tevhid, svjedočenje da je Bog, Allah, Jedan, i da je Muhammed, a.s., Njegov poslanik. Ezanom se muslimane podsjeća na izvršavanje temeljne dužnosti, u kojoj je spas, praktična potvrda pripadnosti vjeri, duboka zahvalnost Jedinom Gospodaru. Tekstualno veoma kratak, ali sadržajno veoma velik i značajan, svaki ezan je i poziv na duhovni miradž, u sami zenit pokornosti Uzvišenom Bogu, poziv na sedždu. Otuda je i svaki musliman dužan da sa pažnjom i razmišljanjem ponavlja ove riječi, prestane sa bilo kakvim govorom, pa i učenjem Kur'ana. Dova koja se uči nakon ezana, djelo je koje je, također, pritrveno Sunnetom i koje ima posebnu vrijednost. Dakle, učenje ezana, ponavljanje za mujezinom, i učenje dove nakon ezana, predstavljaju veoma vrijedan i dragocjen ibadet. Zato se naspram ovog ibadeta valja imati poseban obzir i odgovornost, kako onaj koji uči ezan tako i oni koji ga slušaju. Zbog svega ovog, primjenu učenja ezana u životu muslimana naći ćemo

i u nekim drugim prilikama, osim pozivanja na namaz i oglašavanja namaskog vakta, a to je učenje na desno uho prilikom rađanja djeteta.

Vjera kao mjera

Ovdje također želimo da skrenemo pažnju na još jednu stvar pri učenju ezana, a to je da se u konzumaciji, korištenju svog prava, ne naruši pravo drugoga. U vjeri kao što je islam svaki dio njene manifestacije treba da ima potrebnu mjeru, a to znači voditi računa da intenzitet glasa ne prelazi mjeru ukoliko se uči preko zvučnika, niti “previše otvarati magnetofon ako je ezan snimljen”. (*Izabrana djela Huseina Đoze* 5., str. 351.) Jer, ezan nije prkos, on je potvrda našeg identiteta. Zamislimo da usred Berlina, kao što se to zna desiti u nekim mjestima, uči ezan koji ni po čemu ne odražava sklad i harmoniju, i uz to preglasan, onda on ni po kojim mjerilima ne može biti ni duhovna priprema za ono što slijedi poslije njega. Ovo, apsolutno, ne znači da treba zazirati od učenja ezana. Naprotiv. Muslimanima, ali i svima drugima koji kulturno naslijeđe i multikonfesionalnu šarolikost u Bosni i Hercegovini doživljavaju kao svoje bogatstvo, srušeno je i oštećeno više od 900 džamija tokom posljednje agresije, i oni najbolje znaju šta znači živjeti u mjestu gdje se silom utihne ezan i sruši munara. “Kome smeta ezan i zvono zalutalo je na ove prostore”, skoro je rekao jedan naš alim.

Islam je vjera koja traži mjeru u svemu, pa i u ovom segmentu njene manifestacije. Dimenziju vjere kao mjere i vjere kao lijepog valja u nama neprestano oplemenjivati i razvijati. Predstavljati islam na najljepši način, u svakom njenom aspektu, s obzirom na kontekst u kojem živimo, imperativ je muslimanima. Nije uopće pravilo da će nešto doći do srca ako je glasno, a cilj učenja ezana je upravo u tome, da se na poziv odazovemo srcem i da suštinu naše vjere skrasimo na to najodabranije mjesto.

